

S. Sayısı : 75

Devlet denizyolları işletme umum müdürlüğü 1939 mali yılı bütçesinde değişiklik yapılmasına dair kanun lâyihası ve Bütçe encümeni mazbatası (1/273)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar dairesi müdürlüğü

Sayı : 6/5923

17 - XI - 1939

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Devlet denizyolları işletme umum müdürlüğü 1939 mali yılı bütçesinde değişiklik yapılması hakkında hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 8 - XI - 1939 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

Dr. R. Saydam

Esbabı mucibe lâyihası

1938 senesi başlarında teşekkül edib esas mukavelesi 10 mayıs 1938 tarih ve 3903 sayılı resmî gazetede neşir ve ilân edilmiş olan (Sosyete şilep) Türk anonim şirketi,

- 997 000 lirası mülga Denizbanka,
- 997 000 » Etibanka,
- 997 000 » Türk Tecim anonim şirketine
- 9 000 » Üç şahsa

aid olmak üzere ceman 3 000 000 lira sermaye ile teşkil edilmiş ve her hissedar bu mikdarm dörtte birini tediye etmiş bulunmaktadır.

Bu şirketteki mülga denizbankın hisseleri 3633 numaralı kanunla teşekkül eden Devlet Deniz yolları işletme umum müdürlüğüne intikal etmiştir. Bu umum müdürlük sureti umumiyede (Gemi işletmeciliği) maksadile kurulmuş bulunduğundan, bu mevzudaki bir hizmeti iştirak suretile ifa etmesi de idarenin teşekkül gayesile kabili telif görülmüştür.

Bundan başka Devlet denizyolları işletme umum müdürlüğünün kendi ihrakiyesini nakledecek kömür şileblerine sahip bulunmaması yüzünden yüksek navlunlar tediye ederek hariçten şileb kiralamağa olduğu ve bazı ahvalde de şileb tedarikinde müşkülât çektiği de göz önüne alınarak ve âtiyen ihracat mallarımızın normal şartlarla naklini temin için Hükûmete aid bir şilep filosu teşkil edildiği takdirde bunun nüvesini kurmuş olmak faidesini de temin etmiş olacağı düşünülerek sosyete şilep-teki bütün verse sermayenin nominal kıymetleri üzerinden Devlet deniz yolları işletmesine intikal ettirilerek şirketin bizatihi infisah ettirilmesi suretile bu teşebbüsün mezkûr idarenin asli bünyesine ilhak edilmesi zarureti hâsıl olmuştur.

Bu itibarla şirkette hissedar bulunan Etibankile Türk Tecim anonim şirketinin verse sermayesi yekûnu olan (498 500) lira ile eşhasın verse sermayesi yekûnu olan (2 250) lira ki, ceman (500 750) liranın 3633 numaralı kanununun 32 nci maddesi mucibince ihraç edilecek aynı mikdardaki Hazine bonoları hâsılı ile karşılanması için (Bonoları iskonto edecek olan Cümhuriyet Merkez bankasına verilecek % 4 ücret te dahil olduğu halde) ceman (520 780) liranın Devlet denizyolları işletme umum müdürlüğünün 1939 senesi 11 aylık bütçesinin A ve B cedvellerinde yeniden açılacak hususî fasillara irad ve masraf kaydi salâhiyetini veren işbu kanun lâyihası hazırlanmıştır.

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Eütçe encümeni
Mazbata No. 44
Esas No. 1/273

21 - III - 1940

Yüksek Reisliğe

Devlet Denizyolları işletme umum müdürlüğü 1939 malî yılı bütçesinde değişiklik yapılması hakkında Başvekâletin 17 - X - 1939 tarih ve 6/5923 sayılı tezkeresile Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası encümenimize tevdi buyurulmakla Münakalât vekâleti müsteşarı ve Maliye vekâleti namına Bütçe ve Malî kontrol umum müdürü hazır oldukları halde okundu ve konuşuldu.

Denizyolları işletme umum müdürlüğünün senevî 150 bin tona varmakta olan ihrakiyesini temin için kömür naklettirecek elinde gemi bulunmamasından hususî şilep sahiblerine yüksek navlunlar ödemekte olduğundan gerek bu ihtiyacı daha ehven şeraitle temin ve gerekse ticaret emtia ve hamulesi nakliyatında kullanmak ve ileride Devletin teşkil edeceği şileb filosunun esasını kurmak gibi faide ve maksadları husule getirebilmek üzere sosyete şilep adile ve 3 milyon lira sermaye ile kurulmuş olan Türk anonim şirketinin verse sermayesinin nominal kıymetleri üzerinden satın alınması derpış edilmiş ve bu maksadla mezkûr umum müdürlük bütçesine icab eden tahsisatın konması için bu lâyihamın hazırlandığı anlaşılmıştır.

Encümenimizce yapılan tedkiklere ve alınan izahlara nazaran adı geçen şirketin hissedarlarını mülga Denizbank, Etibank, Türk Tecim anonim şirketele üç hakiki şahıs teşkil etmekte ve hissedarlarca sermayenin dörtte biri tamamen ödenmiş bulunmakta olub mülga Denizbankın hisselerile yine Denizbankça ödenmiş ve anonim şirketlerinin teşkili hakkında ticaret kanununun hissedarların miktarı hakkındaki hükmün yerine getirilmesi maksadile üç şahıs namına muvazaa suretile kaydedilmiş bulunan hisseler 3633 sayılı Devlet Denizyolları ve Devlet Limanları umum müdürlükleri teşkilât ve vazifelerine dair olan kanun mucibince Devlet Denizyolları umum müdürlüğüne intikal etmiş ve İcra Vekilleri Heyetince ittihaz edilen bir karar ile Etibanka aid hisselerin de mezkûr müdüriyete usulü dairesinde intikali temin edil-

diği görülmüştür.

Türk Tecim anonim şirketinin hisselerine gelince: Bu şirketin de esas hissedarı iş bankası olub bu şirketin hakiki şahıslar elindeki hisselerinin muvazaalı olduğu, bunların hâmil oldukları hisse senedleri de bu gün İş bankasının elinde mahfuz bulunduğu anlaşılmış ve bu hisselerin muvazaaında da bir müşkülâta tesadüf edilemeyeceği izah edilmiş olduğundan Encümenimiz 3633 sayılı kanunun 32 nci maddesine tevfikân ihraç edilecek bonolar hastından 520 780 lirasının mezkûr müdüriyetin 1939 malî yılı bütçesine varidat ve tahsisat kaydi suretile satın alma işinin teminini muvafık görmüş ve teklif edilen lâyihamın aynen kabulüne karar vermiştir.

Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis	Rs. V.	M. M.
Kırklareli	Kastamonu	Kocaeli
<i>B. Denker</i>	<i>T. Coşkan</i>	<i>Salâh Yargı</i>
Kâtib		
İstanbul	Bursa	Diyarbakır
<i>F. Öymen</i>	<i>N. Ayas</i>	<i>R. Bekit</i>
Elâzığ	Erzincan	Giresun
<i>M. F. Altay</i>	<i>İ. Artun</i>	<i>M. Akkaya</i>
Gümüşane	İsparta	İsparta
<i>D. Sakarya</i>	<i>M. Ünsal</i>	<i>R. Ünlü</i>
Kayseri	Konya	Kütahya
<i>S. Serim</i>	<i>R. Türel</i>	<i>A. Tiridoğlu</i>
Malatya	Mardin	Muğla
<i>M. Öker</i>	<i>R. Erten</i>	<i>H. Kitabçı</i>
Ordu	Seyhan	Trabzon
<i>H. Yalman</i>	<i>N. Eldeniz</i>	<i>Sırrı Dan</i>
Urfa	Yozgad	Yozgad
<i>Sami İşban</i>	<i>A. Sungur</i>	<i>S. İçöz</i>

Encümeninde verilen izahata nazaran:

Sosyete şileb Türk anonim şirketinin hissedarlarından biri de Türk Tecim anonim şirketi olup bunun azamî hissesi İş bankasına, bakiyesi şahsan Fuad Bulca, Muammer Eriş, Bedri

Nedim Göknil ve Süreyya Sirmene aiddir. Bunlardan başka şahsen Yusuf Ziya, Tahir Yahya, Fazıl dahi hissedardırlar.

Bu gün gemilerin haiz olduğu yüksek kıymet muvacehesinde hissedarların fazla bedel istemeleri tabii olduktan başka vekâlet mümessilleri de fiatte mutabık kaldıklarını ifade etmemişlerdir. Binaenaleyh vekâletin muahha-

ran fazla tahsisat istemesi ihtimali karşısında evveleminde satın alma bedelinin hissedarlarla tekarrür ettirilmesi ve ayrıca tahsisat karşılığının da tasrih edilmesi icab eder.

Bu mülâhaza ile lâyihamın tehiri muvafık olacağı kanaatle kabulüne muhalifim.

Kayseri
Süad Ürküplü

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

*Devlet Denizyolları işletme umum müdürlüğü
1939 malî yılı bütçesinde değişiklik yapılması
hakkında kanun lâyihası*

MADDE 1 — 3633 sayılı kanunun 32 nci maddesi mucibince ihraç olunacak bonolar hasıldan 520 780 liranın Devlet Denizyolları işletme umum müdürlüğü 1939 malî yılı bütçesinin varidat kısmına irad ve masraf kısmında (Sosyete şileb Türk anonim şirketi hisse senedlerinin mubayaa bedeli) adile açılacak bir fazla tahsisat kaydına mezuniyet verilmiştir.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun hükmünü icraya

Maliye ve Münakalât vekilleri memurdur.

8 - XI - 1939

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
<i>Dr. R. Saydam</i>	<i>Fethi Okyar</i>	<i>N. Tınaz</i>
Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
<i>Fayık Öztrak</i>	<i>Ş. Saracoğlu</i>	<i>F. Ağralı</i>
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
<i>Yücel</i>	<i>A. F. Cebesoy</i>	<i>H. Çakır</i>
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
<i>Dr. H. Alataş</i>	<i>R. Karadeniz</i>	<i>M. Erkmen</i>
Mü. V.	Ti. V.	
<i>A. Çetinkaya</i>	<i>N. Topcoğlu</i>	